3. การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

3.1 การวิเคราะห์กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของตำบลกุดชุมแสง โดยการนำข้อมูลพื้นฐานของตำบลและผลการพัฒนาที่ผ่านมา ศักยภาพการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล และปัญหาความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ สามารถนำมาวิเคราะห์ศักยภาพด้วยเทคนิค SWOT Analysis (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) โดยมีผลการวิเคราะห์ภาพรวม ดังนี้

ปัจจัยภายใน (Internal Factors)

จุดแข็ง (Strength) หรือข้อได้เปรียบที่สำคัญ มีดังนี้

1. มีพื้นที่เหมาะสมในการทำการเกษตรมาก สามารถเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พริก และพืชผักอื่นๆ
2. เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาแหล่งน้ำซึ่งเป็นต้นทุนด้านการเกษตร เนื่องจากเป็นพื้นที่ใกล้แม่น้ำชี ซึ่งสามารถสูบน้ำมากักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามหน้าแล้งได้
3. มีทรัพยากรป่าไม้ที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์
4. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีโบราณวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ วัดชัยภูมิพิทักษ์(ผาเก้ิง) หมู่บ้านโฮมสเตย์บ้านหนองหอย เป็นต้น
5. มีศูนย์ส่งเสริมอาชีพ โครงการศูนย์ศิลปาชีพทุ่งกะมังบ้านหนองหอย
6. มีกลุ่มองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับและให้บริการด้านต่างๆ ในชุมชน เช่น สภาเด็กและเยาวชน ศูนย์บริการคนพิการ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน และองค์กรสตรีตำบล
7. มีแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพทอผ้าไหมและอื่นๆ
8. มีหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ และทอเสื่อกก ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
9. มีพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกแตงไทยที่มีคุณภาพ ตามที่ตลาดต้องการ
10. กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมการต่อยอดอาชีพอย่างยั่งยืน

จุดอ่อน (Weakness) หรือข้อเสียเปรียบที่สำคัญ มีดังนี้

1. แหล่งกักเก็บน้ำและระบบชลประทานไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรและไม่ทั่วถึง
2. สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง ปริมาณน้ำฝนในฤดูฝนโดยเฉลี่ยต่อปีไม่มากเท่าที่ควร
3. ลักษณะดินในบางพื้นที่เป็นหินกรวด หรือบางพื้นที่ก็เป็นหินขนาดใหญ่ จึงทำให้การทำเกษตรไม่ได้ผลหรือให้ผลผลิตต่ำ และไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้
4. แรงงานส่วนใหญ่และบางส่วนเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ เคลื่อนย้ายไปทำงานต่างถิ่นซึ่งกระจายอยู่ตามจังหวัดที่ห่างไกล
5. ประชาชนบางส่วนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และพื้นที่บางส่วนไม่มีเอกสารสิทธิ์
6. ประชาชนยังมีระบบความคิด หรือการประกอบอาชีพแบบเดิมๆ เช่น การปลูกพืชเชิงเดี่ยว
7. ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าของรัฐวิสาหกิจชุมชนต่ำ เนื่องจากขาดเงินทุนและการบริหารจัดการที่ดี

8. ขาดการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีการตลาด การบริหารจัดการของผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน

9. แหล่งท่องเที่ยวยังขาดการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ยังไม่มีการ บูรณาการที่ชัดเจน

10. ระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ยังไม่ได้มาตรฐานและไม่เพียงพอ เช่น ไฟฟ้า ถนน และที่สำคัญคือถนนเพื่อการเกษตร ซึ่งทั้งหมดนี้ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ซึ่งเหตุจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชน

ปัจจัยภายนอก (External Factors) พบว่า

โอกาส (Opportunity) หรือข้อได้เปรียบตำบลกุดชุมแสง ที่ส่งผลต่อการพัฒนา มีดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐได้มีนโยบายสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากมายในเขตพื้นที่ เคราะห์โดยเฉพาะในเรื่องแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการเกษตรอันจะช่วยสร้างความอุดมสมบูรณ์พูนสุขให้แก่ประชาชน

2. รัฐบาลมีนโยบายเร่งสร้างโอกาส สร้างอาชีพ และกายมีรายได้ที่มั่นคง ยั่งยืน

3. รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม รวมทั้งการดูแลให้มีระบบการกู้ยืมที่เป็นธรรมและการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ตามอัตภาพ พัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก

4. รัฐบาลได้วางรากฐานให้ระบบหลักประกันสุขภาพครอบคลุมประชากรในทุกภาคส่วนอย่างมีคุณภาพ และบูรณาการข้อมูลระหว่างทุกระบบหลักประกันสุขภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

5. รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่ (Area Based) และการบริหารจัดการแบบบูรณาการ จะเห็นได้จากแผนการกระจายอำนาจ การปฏิรูปโครงสร้างทางอำนาจหน้าที่ ส่งเสริมบทบาทการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

6. รัฐบาลจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เสริมสร้างการเรียนรู้โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในเขตพื้นที่ และพัฒนาสังคมให้เป็นที่ต้องการและเหมาะสมกับพื้นที่

7. นโยบายระดับชาติต้องการเพิ่มศักยภาพของชุมชน เพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตและอนุรักษ์ฟื้นฟูการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

อุปสรรค (Threat) ข้อจำกัดหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาตำบลกุดชุมแสง มีดังนี้

1. ท้องถิ่นมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีและที่รัฐจัดสรรให้ มีแนวโน้มลดลง

2. ราคาพืชผลทางการเกษตรไม่คงที่ ขึ้นอยู่กับกลไกราคาของตลาดโลกและมีการแข่งขันกับภาคธุรกิจอื่นทั้งด้านราคาและคุณภาพ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรในเขตพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งทำให้ส่งผลต่อปัญหาด้านการตลาด

3. ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ทำให้การพัฒนาไม่มีความต่อเนื่อง ส่งผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ความผันผวนของราคาสินค้าอุปโภคและบริโภค

4. การเสื่อมถอยของจิตสำนึกที่ดีงาม ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมเพิ่มมากขึ้น เช่น ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด เด็กตั้งท้องก่อนวัยอันควร เป็นต้น

5. ประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น จีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ จะเป็นคู่แข่งทางการค้าภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำให้มีการแข่งขันที่สูงขึ้นและจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการผลิตภาคเกษตร ซึ่งเกษตรกรจะต้องปรับตัวในการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้สูงขึ้น

6. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดภัยพิบัติ เช่น ภัยแล้ง วาตภัย อุทกภัย และอื่นๆ อันจะส่งผลต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความเป็นอยู่ของประชาชน

การสรุปสถานการณ์พัฒนา (การวิเคราะห์จุดเข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค)

องค์การบริหารส่วนตำบลกุดชุมแสง ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาวการณ์และศักยภาพ เพื่อชี้ให้เห็นถึงศักยภาพ ปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ

ผลผลิตที่สำคัญของประชาชนส่วนใหญ่ คือ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง พืชสวน มีผลผลิตต่อไร่สูง สาเหตุที่เป็นปัญหาของเกษตรกร ก็คือ ราคาผลผลิตทางการเกษตรต่ำ ค่าครองชีพสูง ประชากรมีพื้นที่ทางการเกษตรบางส่วนมีน้ำท่วมเป็นประจำ บางพื้นที่ภาวะฝนทิ้งช่วง ผลผลิตได้น้อย มีการขยายตัวของประชากรเพิ่มขึ้นมาก การแข่งขันทางการตลาดมีมาก ขาดศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร ปัญหาการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาด้านการเกษตร ขาดการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการค้า และการลงทุน รวมทั้งด้านแหล่งน้ำ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรตลอดปี หากมีแหล่งน้ำประชาชนก็มีการทำเกษตรได้เพิ่มขึ้น รายได้ก็จะดีเพิ่มขึ้น การส่งเสริมอาชีพต่างๆ ก็จะต้องส่งเสริมสนับสนุน ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาได้ตามศักยภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดชุมแสงจะดำเนินการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น หากเกินศักยภาพก็จะประสานแผนงานโครงการต่อไป

2. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านสังคม

จากสภาพปัญหาของเด็กเล็ก และเยาวชน จึงทำให้การเรียนการสอนต้องมีการปรับปรุงประกอบกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ต้องเรียนรู้ก้าวทันยุคโลกาภิวัตน์ ด้านการเจริญเติบโตสุขภาพอนามัยของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาต้องการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมองเห็นความสำคัญของอนาคตของชาติ ที่จะเป็นบุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การเฝ้าระวังป้องกัน และจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน องค์การบริหารส่วนตำบลกุดชุมแสงจะต้องดำเนินการบรรจุกิจกรรม/โครงการไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

3. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านสุขภาพและสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม

ประชากรส่วนมากมีสุขภาพที่ดี มีการคัดกรองสุขภาพให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยง โรคที่มักเกิดแก่ประชากรในชุมชน เช่นกัน ได้แก่ โรคความดัน เบาหวาน โรคเอดส์ โรคไข้เลือดออก มือ-ปาก-เท้าในเด็ก และโรคอื่นๆ อีกมาก ปัญหาคือประชาชนบางรายไม่ยอมไปคัดกรองหรือตรวจสุขภาพประจำปี การแก้ไขปัญหา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดชุมแสง ได้จัดกิจกรรมร่วมมือกันรณรงค์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญในเรื่องการดูแลสุขภาพร่างกาย และร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน ได้ออกสำรวจสุ่มตรวจลูกน้ำยุงลาย และจัดทำโครงการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การทำความสะอาด ประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ต้องเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี กินอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การใช้ยาเพื่อบำบัดอาการเจ็บป่วยที่ไม่เหมาะสม การออกกำลังกายยังไม่สม่ำเสมอ และประชากรส่วนมากไม่ได้รับการตรวจสุขภาพ ปัญหาเหล่านี้องค์การบริหารส่วนตำบลกุดชุมแสงพยายามอย่างยิ่งที่จะแก้ไข

4. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดชุมแสง ส่วนมากเป็นพื้นที่ป่าเขาของอุทยานแห่งชาติภูแลนคามีสถานที่ธรรมชาติเหมาะสมสำหรับจัดทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และพื้นที่เหมาะสำหรับเพาะปลูก ทำการเกษตร ที่อยู่อาศัย และมีพื้นที่บางส่วนที่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ มีไม่เพียงต่อการอุปโภคบริโภค ปัญหาของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ก็คือ แหล่งเก็บกักขนาดใหญ่ เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมสนับสนุนการปลูกพืชทดแทนการรักษาป่าชุมชน ยังมีปัญหาด้านการบุกรุกป่า การเผาป่า องค์การบริหารส่วนตำบลกุดชุมแสงได้ทำการฝึกอบรมอาสาสมัครการควบคุมไฟป่า ให้ดูแลรักษาป่าชุมชน และมีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ ปัญหาคือยังไม่

สามารถหาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรได้เพิ่มขึ้น การแก้ไขปัญหาองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน เช่น โครงการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ของตนเองและที่สาธารณะรวมทั้งปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของเมืองให้ร่มรื่นสวยงาม ให้เป็นเมืองน่าอยู่ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ฯลฯ

3.2 การประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 การเปลี่ยนแปลงในประเทศที่จะส่งผลกระทบต่อ อบต.

- รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะส่งผลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร
- แนวโน้มการยกฐานะจาก อบต. เป็นเทศบาลทั่วประเทศ
- แนวโน้มการควบรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ในตำบลเดียวกันให้มีองค์กรเดียว
- การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของการจัดสรรเงินงบประมาณให้ อปท.